

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

OSAAMINEN JA SIVISTYS 2020

Opetushallituksen strategia

Sisältö

- 3** Opetushallituksen strategiaperusta
- 4** Koulutuksen tahtotilat 2020
- 6** Kansallinen osaamis-pääoma kasvuun
- 7** Koulutuksellisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden vahvistaminen
- 8** Suomesta johtava oppimiskulttuurin kehittäjä
- 9** Hyvinvoiva oppimisyhteisö
- 10** Opetushenkilöstön osaamisen vahvistaminen
- 11** Opintojen ja koulutuksen järjestämisen tehostaminen
- 12** Tiedolla johtaminen ja vaikuttaminen
- 14** Osaamisen ja sivistyksen parhaaksi

Opetushallituksen strategiaperusta

Koulutuksen tahtotilat 2020

VARHAISKASVATUS

- Oppimisen edellytysten sekä oppimisen ilon ja motivaation vahvistaminen
- Valmiuksien luominen elinikäiselle oppimisen jatkumolle
- Yksilöllisten ja perheiden elämäntilanteisiin soveltuviin ratkaisujen mahdollistaminen

Varhaiskasvatus sekä esiopetus sen osana edistävät lapsen suotuisia kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä ja tukevat lapsen kasvua ihmisyyteen, eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen, vastuulliseen toimintaan, yhteisesti hyväksytyjen sääntöjen noudattamiseen sekä toisten ihmisten arvostamiseen.

PERUSOPETUS

- Kansalaisen taitojen ja oppiainerajat ylittävän opetuksen vahvistaminen
- Koulun tuottaman osaamisen ja oppimistulosten vahvistaminen
- Yhdenvertaisuuden turvaaminen
- Yksilöllisten edellytysten parempi huomioiminen opetuksessa
- Kielivalintojen monipuolistaminen
- Mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologian tehokkaaseen käyttöön
- Oppilaiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtiminen
- Kodin ja koulun sekä muiden toimijoiden yhteistyön tiivistäminen kasvatuskumppanuuden suuntaan
- Aamu- ja iltapäivätoiminnan turvaaminen kaikille sitä tarvitseville oppilaille

Perusopetus tukee oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Opetus edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta.

LUKIOKOULUTUS

- Osaamisen ja tiedon käyttötaitojen vahvistaminen sekä yhteisöllisyyden edistäminen
- Syventävien ja joustavien oppimismahdollisuuksien lisääminen
- Jatko-opintovalmiuksien vahvistaminen korkeakouluopintoja varten
- Tietotekniikan käyttö ylioppilastutkinnossa ja lukion opiskelija-arvioinnissa
- Yhteisöllisyyden edistäminen

Osaamisen ja itsensä kehittämisen yksilöllisen jatkumon tukeminen sekä keskeisten kansalaisen taitojen vahvistaminen

Työurien pidentäminen vahvistamalla osaamisen tunnustamista ja joustavaa siirtymistä koulutusmuotojen ja -asteiden sekä työelämän välillä.

Tietoperusteisen päätöksenteon tukeminen kotimaisella sekä kansainvälisellä tutkimus-, tilasto- ja arviointitiedolla

ELINIKÄINEN OPPIJA

Avoimuuden ja koulutuskumppanuuksien vahvistaminen

Digitaalisen osaamisen edistäminen ja uusien oppimisympäristöjen tehokas hyödyntäminen

Opetushenkilöstön osaamisen kehittäminen

Oppimisen ilon ja motivaation vahvistaminen.

Lukiokoulutus antaa opiskelijoille jatko-opintojen, työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja.

TAITEEN PERUSOPETUS

- Alueellisesti kattava taiteen perusopetus
- Opetuksen ja oppimisen uudistaminen opetussuunnitelmaudistuksen yhteydessä

Taiteen perusopetus antaa valmiuksia ilmaista itseään ja hakeutua taiteen ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen.

AMMATTIKOULUTUS

- Työelämälähtöisen oppimisen vahvistaminen
- Opintojen jälkeisen työllistymisasteen nostaminen ja opintojen läpäisyn tehostaminen
- Innovoinnin, aluekehityksen ja yrittäjyyden edistäminen
- Osaamisen varmistaminen osana laatustrategioita
- Ennakoidumpi, nopeampi ja joustavampi reagoiminen työelämän sekä työmarkkinoiden muutoksiin
- Työssä jaksamista edistävien aikuiskoulutuksen muotojen kehittäminen
- Aikuiskoulutuksen, opiskelijoiden ja työelämän välisten kumppanuuksien tehostaminen
- Osaamisen uudistaminen ja päivittäminen työuran aikana.

Ammattikoulutus antaa opiskelijoille ammattitaidon saavuttamiseksi tarpeellisia tietoja ja taitoja sekä valmiuksia itsenäisen ammatin harjoittamiseen. Aikuiskoulutus kohottaa aikuisväestön yleissivistystä ja ammatillista osaamista. Koulutus antaa valmiuksia itsenäisen ammatin harjoittamiseen, kehittää työelämää, edistää työllisyyttä ja tukee elinikäistä oppimista.

VAPAA SIVISTYSTYÖ

- Kansalaisten tieto- ja osaamistason nostaminen
- Aktiivisen kansalaisuuden vahvistaminen ja kansalaisten vireystason kehittäminen
- Maahanmuuttajien kotouttamisen tukeminen

Vapaa sivistystyö edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista.

Kansallinen osaamispääoma kasvuun

Tehtävämme lähivuosina

Koulutusjärjestelmä tukee oppijan ajattelun taitojen, työskentelyn ja vuorovaikutuksen taitojen, käden ja ilmaisun taitojen, osallistumisen ja vaikuttamisen taitojen sekä itsetuntemuksen ja vastuullisuuden taitojen kehittymistä. Näiden kansalaisen taitojen kehittäminen alkaa jo varhaiskasvatuksessa. Oppijoiden tietojen ja taitojen arviointia selkiytetään ja vahvistetaan sekä luodaan arvioinnin tukena toimivia kriteereitä. Vahvistetaan koulutuksen valtakunnallista ohjausta.

Opetushallitus tukee koulujen ja oppilaitosten kasvatustehtävää niin, että oppijat tuntevat oikeutensa, velvollisuutensa ja vastuunsa itsestään sekä ympäröivästä yhteiskunnastaan. Koulutus nähdään investointina tulevaisuuteen.

Koulutuksen kehittämisnäkömät

Koulutuksen päämäärissä ja tavoitteissa korostetaan kansalaisen tarvitsemia taitoja sekä niihin liittyvää tietopohjaa. Jokaiselle turvataan joustava ja kannustava opintopolku sekä mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen.

Koulutuksellisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden vahvistaminen

Tehtävämme lähivuosina

Koulutustarjonta ja -mahdollisuudet toteutuvat molemmilla kansalliskielillä. Koulutus järjestetään yhdenvertaisesti asuinpaikasta, sukupuolesta, etnisestä taustasta ja sosioekonomisesta asemasta riippumatta – suomalaisia perusarvoja sekä perinteitä kunnioittaen. Opetushallitus tukee riittävän, yksilöllisesti toteutetun oppimisen tuen kehittämistä ja oppimiserojen pienentämistä. Vastataan vähemmistöjen sekä lisääntyvän maahanmuuton ja monikulttuuristumisen koulutusjärjestelmälle asettamiin haasteisiin.

Yleisen sivistystason nostamiseksi, oppimisen tukemiseksi ja huippuosaamisen kehittämiseksi oppijoiden erilaiset lahjakkuudet sekä vahvuudet tunnustetaan nykyistä paremmin ja varhaisemmin. Näin vahvistetaan Suomen koulutusjärjestelmän toimivuutta ja opetuksen tasoa, sekä maamme asemaa globaalina toimijana koulutuksen kehittämisessä.

Koulutuksen kehittämisnäkömät

Jokaisella on mahdollisuus kehittyä edellytyksensä mukaisesti, rakentaa tulevaisuuttaan ja menestyä opinnoissa sekä työ- ja yksityiselämässä. Laadukas koulutustarjonta ja kattava oppilaitosverkosto turvaavat kansalaisille valtakunnallisen yhdenvertaisuuden oppijoina.

Suomesta johtava oppimiskulttuurin kehittäjä

Tehtävämme lähivuosina

Suomalainen oppimiskulttuuri ja kansalaisen taidot rakentuvat yhteisöllisyyden, motivoituneen luovuuden ja oppimisen ilon perustalle. Edistään syvällistä ja ymmärtävää oppimista sekä myönteisiä oppimiskokemuksia hyödyntämällä yhdenvertaisesti uusia oppimisympäristöjä ja osallistavia oppimisen menetelmiä. Rakennetaan kansallista kumppanuutta, jossa opetushallinto, koulutuksen järjestäjät, yrityselmä ja yhteisöt yhdessä etsivät keinoja nopeuttaa digitaalisten infrastruktuurien ja oppimisympäristöjen toteutumista sekä niiden käyttöä opetuksessa.

Opetushallitusta kehitetään tieto- ja viestintäteknologian (TVT) opetuskäytön ja digitaalisten oppimisympäristöjen kansalliseksi osaamiskeskukseksi.

Koulutuksen kehittämisnäkömät

Suomi on maailman johtava uusien oppimisympäristöjen ja oppimiskulttuurin kehittäjä. Oppimisessa ja opetuksessa korostuvat yhteisöllinen työskentely, osallisuus ja vuorovaikutus sekä tiedon ja osaamisen rakentaminen. Kaikille taataan yhdenvertaiset valmiudet käsitellä ja tuottaa tietoa sekä käyttää tehokkaasti tieto- ja viestintäteknologiaa oppimisen tukena. Sähköiset oppimateriaalit ja monipuoliset oppimisympäristöt ovat keskeinen osa oppimista sekä opetusta. Määrätietoiset ratkaisut ohjaavat digitaalisen infrastruktuurin ja digitaalisten taitojen kehittämistä kaikilla koulutusasteilla.

Hyvinvoiva oppimisyhteisö

Tehtävämme lähivuosina

Lisätään oppijoiden motivaatiota ja kouluviihtyvyyttä vaikuttaen myönteisesti oppimistuloksiin entistä syvemmän oppimisen, ajattelu- ja päättelykyvyn kehittymisen sekä riittävien ja oikein asetettujen oppimistavoitteiden myötä. Edistetään aktiivisesti oppijoiden sekä opetusalan henkilöstön kokonaisvaltaista hyvinvointia. Kehitetään yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimen kanssa yksilöllisiä oppilas- ja opiskelija-huoltopalveluja. Opiskelijahuoltoon liittyvää ohjausta vahvistetaan yhteistyössä alan muiden toimijoiden kanssa. Tavoitteena on pienentää kuntien välisiä eroja oppilashuollon toteuttamisessa. Kolmannen sektorin asiantuntemuksen hyödyntämistä opetuksen tukena lisätään.

Opinto-ohjauksessa lisätään pienryhmä- ja henkilökohtaista ohjausta sekä yksilöllisten opintopolkujen rakentamista. Toisen asteen koulutukseen vakiinnutetaan henkilökohtaiset jatko-opinto- ja urasuunnitelmat. Kehitetään opiskelumotivaatiota edistäviä ja syrjäytymistä ehkäiseviä järjestelmiä sekä toimintatapoja. Tehostetaan sähköisiä ohjaus- ja seurantapalveluja.

Koulutuksen kehittämisnäkömät

Henkinen, sosiaalinen, fyysinen sekä kulttuurinen toimintakyky ja terveys turvaavat oppimisen. Kodin, koulun sekä muiden toimijoiden välistä yhteistyötä tiivistetään kasvatuskumppanuuden suuntaan. Toimiva oppilas- ja opiskelijahuolto edellyttää laajaa ja pysyvää yhteistyötä sekä kehittämistoimintaa eri viranomaisten välillä.

Opetushenkilöstön osaamisen vahvistaminen

Tehtävämme lähivuosina

Vahvistetaan opettajien elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia. Lisätään opetustoimen henkilöstökoulutuksen vaikuttavuutta. Erityinen painopiste on opetustoimen johtajien ja rehtorien hallinnollisen sekä pedagogisen johtamistaidon kehittämisessä. Henkilöstökoulutus tukee valtakunnallisesti keskeisten koulutuspoliittisten tavoitteiden toteutumista.

Vahvistetaan opettajien täydennyskoulutusta ja työelämäyhteyksiä. Tiivistetään opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen välistä yhteyttä. Kehitetään opettajien tietojärjestelmiä.

Koulutuksen kehittämisenäkymät

Kansallisen osaamispääoman lisääminen edellyttää opettajien ja opetustoimen johdon osaamisen vahvistamista. Lisätään yhteistyötä ja kumppanuutta opettajankoulutuksen sekä muun tiedeyhteisön kanssa. Uudet opetusteknologiat ja oppimisympäristöt otetaan aktiivisesti käyttöön opettajankoulutuksessa ja opettajien täydennyskoulutuksessa.

Opintojen ja koulutuksen järjestämisen tehostaminen

Tehtävämme lähivuosina

Koulutuksen ja opetuksen kehittämisen keskeiset keinot ovat lainsäädäntö, opetussuunnitelman ja tutkinnon perusteet, koulutuksen järjestäminen, rahoitus, seuranta ja arviointi, opettajisto ja sen osaaminen, oppimisympäristöt ja opetuksen toteuttaminen sekä johtajuus. Ohjauskeinoja kehittämällä lisätään koulutuksen avoimuutta, läpinäkyvyyttä ja vaikuttavuutta. Opetushallitus seuraa ja tukee koulutuksen järjestäjien sekä oppilaitosverkoston sopeutumista suomalaisen yhteiskunnan muutoksiin. Tarkoituksena on turvata riittävä koulutustarjonta sekä tarkoituksenmukaiset koulu- ja oppilaitosverkot. Samalla huolehditaan oppijoiden yksilöllisten opinto- ja tutkintopolkujen toteutumisesta ja opinto-ohjauksen voimavarojen ohjaamisesta erityisesti koulutusasteiden nivelvaiheisiin. Edistetään myös koulutusjärjestelmän, eri tutkintojen ja eri koulutusasteiden välistä joustavuutta.

Kehitetään kansalaisten osaamispääoman tunnistamista sekä siihen liittyvää todennetun osaamisen rekisteriä. Uudistetaan kansallista koulutus- ja uravaltatietouden verkkopalvelua. Lukio- ja ammattikoulutukseen sisällytetään opiskelijoille mahdollisuuksia korkeakouluopintoihin. Vahvistetaan toisen asteen ja korkeakoulutuksen välistä yhteistyötä. Valtion yleissivistävät erityiskoulut muodostavat erityisen tuen valtakunnallisen asiantuntija- ja palveluverkoston, joka edistää lähikouluperiaatteen toteutumista. Valtion kielikoulut, Saamelaisalueen koulutuskeskus sekä Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskus toimivat osaamisalueensa valtakunnallisina asiantuntijoina ja kehittäjinä.

Koulutuksen kehittämisnäkömät

Opetuksen ja koulutuksen järjestämisen ohjausta selkeytetään, järjestäjien toimintaedellytyksiä vahvistetaan ja opintojen läpäisyä tehostetaan. Varhaiskasvatus on osa opetustoimea, ja sen toimintaa määrittävät varhaiskasvatuslaki sekä valtakunnalliset laatukriteerit. Jokaiselle perusopetuksen päättävälle taataan motivoiva ja tutkinnon suorittamiseen kannustava jatko-opintopolku. Erityisesti ammatillisessa koulutuksessa painopiste siirretään opiskelupaikkojen oikeaan kohdentamiseen. Koulutustarjonta vastaa aktiivisesti haasteisiin, joita väestön ikääntyminen asettaa työmarkkinoiden toimivuudelle. Vahvistetaan sekä opiskelijoiden että opettajien työelämäntietoutta. Korostetaan koulutuksen merkitystä syrjäytymisen ja työttömyyden ehkäisemisessä.

Tiedolla johtaminen ja vaikuttaminen

Tehtävämme lähivuosina

Opetushallitus tehostaa tiedolla ohjaamista ja vaikuttamista kehittämällä seuranta-, palaute- ja indikaattorijärjestelmiä entistä avoimmiksi ja yhteiskunnallisia haasteita ennakoivammiksi. Viestinnällä tuetaan hyviä käytäntöjä levittävää informaatio-ohjausta. Opetushallitus osallistuu aktiivisesti koulutuksen kehittämisestä käytävään julkiseen keskusteluun. Kaiken viestinnän tarkoituksena on välitettävän tiedon vaikuttavuus ja ohjaavuus.

Opetushallitus harjoittaa aktiivista kansallista ja kansainvälistä tiedonvaihtoa, asiantuntijuuden jakamista sekä poikkihallinnollista yhteistyötä. Koordinoidaan kansallista koulutusalan tutkimusfoorumia sekä tuotetaan analyyskejä ja synteesejä koulutuksen kehittämisen tueksi. Arviointitoiminnan läpinäkyvyyttä ja vaikuttavuutta kehitetään edelleen. Seuranta- ja palautejärjestelmän kehittämisen lisäksi panostetaan siihen, miten koulutusta voidaan parantaa seurantatiedon perusteella ja miten tavoiteltujen tulosten saavuttamista voidaan tukea. Etsitään uusia hyviä käytäntöjä arvioimalla muiden maiden koulutuspolitiikkaa ja -ratkaisuja. Samalla vahvistetaan viraston kansainvälisiä yhteistyöverkostoja.

Koulutuksen kehittämisnäkömät

Tietoperusteisuutta vahvistetaan opetuksessa, opetushallinnossa ja koulutuspoliittisessa päätöksenteossa. Kansainvälistä sekä kansallista arviointi-, tutkimus-, ennakointi- ja seurantatietoa hyödynnetään tehokkaasti koulutuksen kehittämisessä valtakunnallisella ja paikallisella tasolla.

Opetushallituksen keskeisiin toimintoihin kuuluu tehokas ennakointi ja työelämän tarpeiden tunnistaminen. Ennakointi sisältää myös uusien ammattien tunnistamisen ja niiden huomioon ottamisen koulutusratkaisuisissa. Koulutuksen työelämävastaavuuden edistämiseksi tiivistetään koulutuksen ja työelämän yhteistyötä, lisätään opetuksen käytännölläisyyttä, vahvistetaan tekemällä oppimista, otetaan huomioon erilaisten oppijoiden tarpeet ja käytetään monipuolisia opetusmenetelmiä. Kehitetään palautejärjestelmiä, jotka tuottavat tietoa oppijoiden koulutuksesta ja osaamisesta. Opetushallitus hallinnoi ja kehittää työelämää palvelevien tutkintotoimikuntien sekä koulutustoimikuntien työtä ja verkostoitumista.

Osaamisen ja sivistyksen parhaaksi

Vaikuttava ohjaus

Opetushallituksen ohjaus ja tuki koulutuksen järjestäjille perustuu kansalliseen ja kansainväliseen vertailu- ja tutkimustietoon. Opetushallitus on opetusalan tietokeskus, joka tarjoaa korkealaatuisia tieto- ja asiantuntijapalveluja. Palvelut toteutetaan asiakaslähtöisesti ja kustannustehokkaasti. Toiminta perustuu palvelujen ja toimintamallien jatkuvaan arviointiin sekä niiden kehittämiseen. Kehitetään avoimia digitaalisia tietopalveluita. Tarjotaan ja kehitetään kysyntälähtöisesti myös uusia maksullisia asiantuntijapalveluja opetusalan kehittämisen tueksi.

Erinomainen asiantuntijuus

Asiantuntijuus perustuu laajaan tietoperusteiseen osaamiseen, verkostoitumiseen ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Opetushallituksen sisäistä vuoropuhelua ja yhteistyötä tiivistetään. Asiantuntijuus on yhä enemmän myös kansainvälistä asiantuntijuutta ja tiivistä vuorovaikutusta, liikkuvuutta sekä tiedonvaihtoa ja -jakamista. Opetushallitus osallistuu keskeisten kansainvälisten

Opetushallitus ohjaa, seuraa sekä kehittää koulutusta, opetusta ja oppimista.

koulutusjärjestöjen toimintaan ja niiden toiminnan kehittämiseen. Varmistetaan henkilöstön asiantuntijuiden ja osaamisen kehittyminen. Tarvittaessa etsitään lisäasiantuntemusta verkostojen sekä ulkoisten asiantuntijuuksien avulla.

Motivoiva johtaminen

Opetushallituksen toiminta perustuu yhdenvertaisuuteen, oikeudenmukaisuuteen, avoimuuteen ja luottamukseen. Johtaminen tukee ja motivoi innovatiivisuutta, luovuutta ja osaamisen kehittämistä. Henkilöstön hyvinvointiin ja yhteisen identiteetin rakentumiseen

kiinnitetään erityistä huomiota. Johtaminen, sisäinen yhteishenki sekä avoin viestintä tukevat myönteisen palvelu- ja viranomaiskuvan kehittymistä. Varmistetaan henkilöstön osallistuminen viraston sisäiseen kehittämiseen ja päätösten valmisteluun sekä huolehditaan sisäisen tiedonkulun sujuvuudesta. Viraston sisäistä sähköistä organisaatiomuistia kehitetään asiantuntijuiden jakamiseksi tehokkaammin.

Sitoutunut henkilöstö

Opetushallituksen keskeisiä arvoja ovat yhdenvertaisuus, oikeudenmukaisuus, avoimuus ja luottamus. Opetushallitus on luotettava ja arvostettu yhteistyökumppani, viranomainen sekä työnantaja. Kaikessa toiminnassa korostuvat henkilöstön keskinäinen lojaalisuus, toisten ammattitaidon arvostaminen, sosiaalinen tuki sekä toisista huolehtiminen ja välittäminen.

Opetushallitus
PL 380
00531 Helsinki
040 348 7555
www.oph.fi